

105027

Kjære den

Kjære Bjørn,

innmetyd at jeg skriver - sender

Kjære Robert oversettelse, men jeg har vært
så trett etter allindevinteren at jeg ikke har
klart å skrive det. Jeg skammer meg over å
levere det slik, ~~men~~ her deg også innmetyd
meg for det som skal ha det. Eventuelt
Tørstas.

Kjære

Kjære

Opptegnelse uten underskrift. (Initialene SCH/M står ved slutten av opptegnelsene, som formentlig er forfattet av Sch. idet.)

Nedtegnet etter erindringer fra samtalen mellom føreren og statsråd Quisling den 16. august 1940.

Tilstede var: 1) Føreren. 2) Statsråd Quisling. 3) Riksminister Lammers. 4) Riksleder Bormann. 5) Riksamtsleder Scheidt.

Nedskriften er gjort etter samtalen og uten opptegnelser. Innholdet gjengir meningen.

Føreren oppfordret statsråd Quisling til å foredra for ham. Quisling gikk ut fra den situasjon som han var kommet i etter 9.4. 1940. Han omtalte at han riktignok hadde vært forberedt på en slik utvikling, men at han var kommet i en vanskelig stilling fordi det var lykkedes den gamle regjering å flykte. Da han etter den tyske innmarsj hadde vært den eneste ikke flyktede leder av et legalt parti i Oslo, hadde han overtatt makten for å unngå verre ting. Han hadde også gjort det ut fra det synspunkt at han med sin overtagelse av regjeringen ville kunne opprettholde Norges selvstendighet som lettferdig var satt på spill ved kongens og regjeringens handlemåte. Til å begynne med hadde hans hensikt lykkedes. Motstandsviljen til den mot Tyskland mobiliserte armee hadde vært uklar da en stor del av de nasjonalt innstilte soldater gjennom quislingregjeringens paroler var begynt å tvile på de liberale partiene og dermed på vestmaktenes sak. Alle parlamentariske partier fra marxistene til de konservative var pulverisert. Fagforeningene erklarte seg beredt til å forhandle. Pressen svingte inn i den av Quisling befalte regjering. Denne sunne og tilsiktede utvikling var så blitt avbrutt på grunn av tyske forholderegler. uten kunnskap til stillingen og forholdene var tyskernes fult som offer for den gamle partiklikks intrigante bestrebelser.

Han, Quisling hadde advarte mot følgene av de tilsiktede forholdereglerne. Allikevel ble han den 15.4.40 avsatt og det ble innsatt en angivelig lovlig regjeringsrepresentasjon. Dermed ble ikke bare partiets stilling, men også tyskenes stilling i Norge dårligere. Det nye innsatte administrasjonsråds legalitet var en fiksjon, forutsetningen for dets innkallelse var ikke oppfylt. Det kan påvises at det ikke

beidert loyalt sammen med Tyskland, og fremfor alt har den usikre og stadig uklare stilling i Norge ikke forandret seg siden rikskommissar Terboven kom til Norge. Han hadde riktignok forhandlet med Quisling, men sto samtidig i aktiv forbindelse med ~~det~~ gamle systems representanter og hadde til og med til hensikt å sammenkalle det gamle storting igjen, for å bekrefte en ny regjering med de gamle partirepresentanter og la kongen avsettes. Men ~~for~~ ^{for} å foreta en regjeringssomdannelse og avsette kongen ~~men~~ samtidig ~~for~~ foretok nødvendige statsrettslige skritt ~~trengte~~ ^{trengte} man overhodet ikke stortinget. Dessuten ~~var~~ dette ulovlig og dermed er alle avgjørelser truet fra høsten 1940 og alle siden den tid videre truete avgjørelser tvilsomme.

Den som kjenner det norske folk og dets mentalitet vet at det minst av alt tåler inkonsekvens. Alle omstillinger i Norge er blitt gjennomført takket være to momenter. For det første dermed at man brukte fornuftsgrunnlaget ²⁾ og for det andre, hvor disse ikke førte frem, at man med energisk ettertrykk gjennomførte det som måtte gjennomføres. Slik var det da Norge ble samlet politisk og slik var det særlig ved innføringen av kristendommen som av reformasjonen. Han, Quisling, foreslår derfor at man gjør direkte, på saken, uten politiske krokveier. Politiske krokveier er uverdige, ikke bare for det norske folk, men også for Tyskland.

Herr rikskommissar Terbovens taktikk er å understøtte nasjonal Samling under ~~hånden~~, Han frykter at den vil ~~kompromiteres~~ ved tysk gjell. Hermed trekker han sammenligning med kuhrbesetningen. Dette er galt. På foretaks spørsmål ~~av~~ hva Quisling nå ville foreslå svarte han: innførelse av en norsk regjering med flertall fra Nasjonal Samling. Om under hans - Quislings - lederskap eller ikke var i øyeblikket uten betydning. Oppløsning av stortinget og så et entydig, slagkraftig arbeid for samarbeide med Tyskland.

Føreren tok så ordet og sa følgende:

Hele den norske aksjonen var kortfristig forberedt. Etterat Quisling i desember hadde gjort oppmerksom på de truende farene, hadde han betraktet hele utviklingen i Norden med skarp oppmerksomhet. Etter Finnlandsfreden hadde det sett ut som om de allierte ikke hadde praktiske muligheter til utvidelse av krigen i Skandinavia. I slutten av mars fortettet på ~~ny~~ faremomentene seg, og i begynnelsen av april hadde så føreren besluttet seg til å gripe inn, da faren ellers var nærliggende at de allierte ville komme til Norge før tyskerne. Det måtte forhindres for enhver pris. Skulle han ha truffet englanderne i Norge, ville det også ha lyktes ham å få dem ut igjen, men med større innsats enn den som virkelig hadde vært nødvendig. Etter besetningen var det dessverre ikke lyktes å bevege den norske konge til å innta en likeså fornuftig holdning som den danske konge

• Det gamle system i Norge hadde valgt kamp og også fått den.

De tyske politiske forhandlere hadde alltid villet det beste, men ikke kjent forholdene godt nok så at Bräuer (Habichts navn ble ikke nevnt) var blitt bedradd av de norske juristene. "De har kanskje hørt hva som foregikk i disse rommene." "Disse herrers karriere er for all tid forbi."

Han føreren, hadde uttrykkelig gitt anvisning til å sette Quisling inn i en angivelig legal regjering. Men plutselig hadde han måttet fastslå at det ikke var dannet noen regjering, men bare innsatt en forvaltningskommissjon i de av tyske tropper besatte områder. Han, føreren, trengte ikke noe "administrasjonsråd". Hva han hadde villet var en norsk regjering.

Da det ikke kunne forandres på det som var skjedd ble så Terboven sendt til Norge. Quisling måtte ikke tro at Terboven ikke ville ham vel. Terboven hadde stadig sagt til ham, føreren, at Nasjonal Samling var den eneste bevegelse som kom i betraktning for samarbeide. Men Quisling måtte også forstå at det var vanskelig for herrene å sette seg inn i helt fremmede forhold. Naturligvis var det ikke mulig å sammenligne det bestorganiserte parti i verden, NSDAP, med de nasjonale bevegelser i utlandet. Man kunne ikke måle en bevegelse som Quislings med et sentralt medlemskarts eksistens og fullkommenhet. Han delte og Quislings mening om å drive en rett mot målet styrende politikk. I en av de neste dager ville han tilkalle Terboven og snakke med ham om dette. At en hjelp fra Tyskland til Nasjonal Samling ville kompromitere Nasjonal Samling var ikke tilfelle. En storgermansk bevegelse kunne aldri kompromiteres gjennom hjelp fra det stortyske rike.

For ham, føreren, gjaldt det å få ordnede forhold i Norden. Etter at han så lenge og stadig ^{hadde} gjort forslag til englenderne om en europeisk ordning, så han seg nu, mot sin vilje, nødt til å føre krig med England. Han befant seg nå i den samme stilling som Martin Luther som heller ikke ville kjempe mot Rom, men som ble påtvunget en slik kamp. I den nåværende kamp ville han tilintetgjøre det gamle England og alene skape en nyordning i Europa. Ham interesserte hovedsakelig Nordeuropa. Sydeuropa derimot ikke. Middelhavslandene hadde alltid vært germaner-
nes folkedöd.

Han takket Quisling fordi han hadde gjort ham oppmerksom på en utvikling som lett kunne ha blitt skjebnesvanger for Tyskland i denne krigen. Hvor stor faren var hadde han først forstått da de alliertes hemmelige dokumenter ble funnet i Frankrike. Han visste at Quisling

hadde handlet for en stor tankes skyld. Et nytt, ungt Norge ville lære å forstå dette og for ham var et nytt Norge bare tenkelig under ledelse av Nasjonal Samling og uløselig forbundet med Quislings person.

Quisling kunne forlate seg på ham.

Vidkun Quisling til Riksminister Lammers.

Oslo, den 10 mars. 1941

Ærede herr riksminister Lammers!

Da De i desember ifjor ga meg leilighet til å skildre Norges samlede situasjon kunne jeg henvise til at løsningen av det norske spørsmål angående en frivillig tilslutning til et germansk forbund var betinget av to avgjørende faktorer: for det første av et virkelig fortro-
 lighetsforhold mellom den tyske forvaltning og som fører for det par-
 tiet som gikk inn for denne retningen, Nasjonal Samling.
 For det andre var det betinget av det prinsielle beredskap til inn-
 leaning av forfredsforhandlinger ført av Nasjonal Samling, i hvilke
 allerede overveielser av den ^{planlagte} ~~bestemte~~ fremtidige form ~~for~~ et storger-
 mansk rike ~~lares~~ ^{lares} til grunn. Det behøves ikke dertil en nøyaktig
 formulering eller en paragrafoppstilling av enkelte bestemmelser, men
 bare viljen til på denne grunnsatslinje å ~~repektare~~ ^{respekt} det norske folks
 egenart og historiske utvikling og fremme og garantere dets nasjonale
frihet. Det ville for den videre utvikling være av avgjørende betyd-
 ning.

Det forsøk ~~rikskommissar~~ Terboven gjorde etter sin utnevning ~~med~~
 vinne ~~gjennom~~ ^{gjennom} ~~gjennom~~ Stortinget å vinne de gamle partier for en gunstig løs-
 ning med Tyskland mislykkedes fullstendig. Jeg hadde dengangen på
 grunn av mine kunnskaper om norske forhold og norsk mentalitet advart
 mot denne fremgangsmåte. På grunn av foretaksens uttrykkelige avgjørel-
 se ~~ble~~ ble så Nasjonal Samling erklært for det eneste anerkjente par-
 ti og i september i fjor ble det dannet et overgangsregime hvis varig-
 het under forhandlingene ble fassatt til omtrent et halvt år (ca. 1
 mars 1941). Dette ble fastlagt skriftlig. I denne mellomtiden skul-
 le Nasjonals Samling ^{utføre} ~~utføre~~ ^{utføre} større virksomhet og tross krigens uun-

gåselige vanskeligheter forstørret partiet sitt medlemskap av innskrevne medlemmer til 30000, hvilket prosentueelt tilsvarende NSDAP's styrke ved maktovertagelsen.

Partiet festet seg i det indre og fikk stadig større innflytelse blant bønder og landbefolkningen. Men forutsetningen for denne var at den tyske forvaltning skulle innta en entydig holdning til Nasjonal Samling og og gjøre det klart for den norske befolkning at det var det store tyske rikets umisforståelige hensikt med Nasjonal Samling under ~~sin~~ ^{sin} ledelse å føre nordmennene en størslett nyordning for øye. Hvilket desværre ikke lyktes. Det som ble gitt Nasjonal Samling med høyre hånd ble tatt med den venstre. Ellers hadde Nasjonal Samling tross tilbakevirkningen i USA og engelske delresultater i Albania og Afrika vokst i enda høyere grad.

Jeg har ikke til hensikt, erede herr riksmminister, å gi Dem en oppstilling av alle de vanskelighetene som traff Nasjonal Samling på grunn av de tyske myndigheter og heller ikke regne opp virkningen disse hadde for oss. Jeg skal bare nevne et par avgjørende eksempler.

1) I høst ble det av det nye styreregime pålagt befolkningen en lønsnedsettelse på 20 %. Ansaret herfor ble lagt på Nasjonal Samling. Hadde Nasjonal Samling gått med på denne fordring fra de tyske forvaltningsmyndigheter som ble bekjempet på det sterkeste ville det ha betydt Nasjonal Samlings død. Alle motforestillinger forble nyttesløse. ~~AA~~ Allikevel ble denne fordringen ikke etterkommet av Nasjonal Samling., og senere ble dets holdning bifalt. ~~Alene~~ ^{enten} denne befaling viser ~~enten~~ den fullstendige mangel på forstand fra den tyske forvaltnings side like overfor den politiske målsetning eller den avslører skjulte ^{meddelelse} hensikter hos bestemte steder i den tyske forvaltning somvål å skade Nasjonal Samling gjennom Nasjonal Samling selv.

2) Gjennom bibeholdet av fagforeningsledelsen støtter Nasjonal Samlings inntrengen i arbeidsskapet på stadig motvirkning. Da denne begynte å bli uutholkelig og da alle forsøk på å fjerne visse personer strandet foretok rikskommissaren selv å innvirke på fagforeningsledelsen i den ønskede retning, etter samtalen mellom rikskommissar Terboven og fagforeningsleder Tangen kom det neste dag et communiqué fra Tangen som berettet om full overensstemmelse mellom rikskommissaren og Tangen angående bibeholdelse av den hittil ^{di} linje. I hele befolkningen og især i arbeiderkretsene ble dette utlagt som et mistillitsvotum for Nasjonal Samling og og alle dører ble lukket på ny. Dertil ble samme Tangen sammen med flere fagforeningsledere av rikskommissaren invitert til en inspeksjonstur til Tyskland som bare kunne utlegges som en begunstigelse av disse disse motstanderne fremfor Nasjonal Samling ^{eller over for}

Samling. Som sammenligning i større målestok kan bare brukes den mulighet at rikspresident von Hindenburg, etter sin tillitserklæring den 30 januar vennskapelig skulle ha forhandlet med de marxistiske fagforeningene i Tyskland om oppretholdelsen av deres organisasjon. Den ovennevnte reise viste seg dessuten ^{at det} som en stor fiasko for de hjemvendte fagforeningsfolkene unnslo seg ikke for å beskyldte det tyske folk for bedrageri.

3) En kammeratssammenkomst mellom Nasjonal Samling og den tyske vernemakt og den tyske forvaltning som var fastsatt til 24.1. etter inngående forhandlinger med rikskommisaren ble etter dennes ønske forskjøvet til den 26.1. Terminen var på forhånd ordnet med den tyske vernemakt. Mens marinen mottok innbydelsen fikk jeg den 24 meddelelse fra generaloberst von Falkenhorst at terminen ikke passet. Dermed var den velforberedte festlighet som naturligvis som en løpeild brente seg, ut over hele Norge strandet. Det var for meg særlig smertelig å erfare at generaloberst von Falkenhorst samme planlagte festaften fant tid til å spise offentlig på Grand Hotel i Oslo.

4) Av rasemessige og politiske grunner har jeg ~~er~~ gått inn for samarbeide mellom Tyskland og Norge idet jeg gikk ut fra høyaktelse fra begge folks side. Dette har også beveget meg til å fatte den beslutning som mine motstandere heftigst har bekjempet, nemlig å tilføre norske menn til SS-Standarte Nordland. Det samme standpunkt ble også understreket av SS-riksfører i Oslo. Hvordan kan dette forenes med ~~med~~ vernemaktens anskuelse at norske piker er å betrakte som int vildt for tyske soldater som han selv hvis man vil og hun venter ~~et~~ barn av ham, ikke får gifte seg med hende hvilket kommer til uttrykk i en befaling fra generaloberst von Falkenhorst. Underholdningsplikten for slike barn utenfor ekteskap - parallell med de såkalte "Franske barna" under Ruhrbesetningen - skal bæres av den norske stat. På den andre siden blir norske menn holdt for verdige til å bli opptatt i den tyske vernemakt og kjempe under standarte "Nordlands" faner, mens deres ~~søke~~ ikke får gifte seg.

Jeg kunne berette for Dem om en hel rekke begivenheter. Om brev, ~~ss~~ skrevet av den tyske forvaltning i hvilke det er tale om en bevaringsfrist for Nasjonal Samling eller ^{hvis det} henvises til plutselige anvisninger fra presseavdelingen i hvilke det fra dag til annen henvises til lederen for Nasjonal Samling skjønt uttrykker fører for Nasjonal Samling har vært brukt i Norge i 8 år og som, likesom SS-riksfører og bondefører hittil ikke har ført til noen parallell med føreren for NSDAF. Dertil forskjellige andre ting som ~~det var~~ neppe skulle være verd å snakke om. Men de har alle i en retning en symptomatisk innvirkning på befolkningen som går ut på at de tyske myndigheter i Norge

og dermed det stortyske rike ikke entydig står bak Nasjonal Samling, men benytter den som et middel for å komme til en helt annen løsning. Gjennom de tyske myndigheters fremgangsmåte har inntrykket i hele befolkningen forsterket seg dithen at det stortyske rike ikke driver ærlig spill med Nasjonal Samling og at jeg er den av Tyskland forrædte "Verder" og lider det som slike fortjener.

På den andre siden vokser dermed utvilsomt de fiendtlige krefters motstand, fremmet av de stadig skarpere krigsvirkninger og gjennom den engelske propaganda. Det er dermed å forutse at det vil komme et øyeblikk da Nasjonal Samling - forutsatt den bibeholdt taktikk hos de tyske myndigheter - vill komme til å bli stående fast. Dermed vil det måtte søkes etter andre løsninger, hvilket også synes å være målbevisst.

Jeg føler meg forpliktet til å advare mot dette likesom jeg også følte meg forpliktet til å til å advare mot rikskommissar Terbovens mislykkede eksperiment med stortinget. Argumenteringen om at Nasjonal Samling tros høyere finansielle understøttelser ikke har vært istand til å nå det i øyet faste mål og at man - noe som det hviskes om i Oslo gater - må søke etter andre løsninger som i Böhmen og Mähren eller i Elsass-Lothringen i 1870 holder jeg for skjebnesvangre.

Likledes virker den kjennsegning at den tyske tungindustri og den tyske storkapital er iferd med å utbrede seg - ved tilbaketrekning av nordmennene - meget forstemmende på befolkningen og forsterken dens motstand mot Tyskland.

Erde herr rikminister Lammers, jeg ville ikke ha skrevet disse linjene til dem, især av hensyn til krigshandlingene som overskygger alt hvis jeg ikke hadde den faste visshet at et feilslag med Nasjonal Samling i Norge ville bety det samme som et helt tapt felttog i Skandinavia. En svikt når det gjelder opprettelsen av et storgermansk forbund, en svingning, kanskje i etapper, mot en annen, rent strategisk maktpolitisk løsning ville for generasjoner få virkning i hele Europa og Norden, ja, ville også øve virkning på Holland og andre land. For istedenfor en innordning båret frem av en frivillig, avgjørende del av befolkningen i et storgermansk forbund ville det reise seg et motvillig tålende og en giftig maktstruktur reise seg som ville føre døden i seg selv.

Nettopp denne politiske løsningen for Norge, men også for hele Norden og Tysklands fremtid er det som foranlediger meg til å vende meg til Dem med bønn om det ville være mulig for Dem å skaffe meg mulighet til en personlig fremstilling av stillingen hos forenen eller til en offisiell forklaring.

Ifjor tillot jeg meg å foreslå den 30 januar for dannelsen av en selvstendig, den Nasjonal Samlings regjering som føreren grunnsette hadde billiget i sin tidligere skriftlig. Den 1. mars var fastlagt som siste termin. Da den 30 januar ikke passet, ber jeg om fastsettelse av en annen termin som vil passe føreren, eventuell den 17. mai (Norge Nasjonaldag) På denne termin ville da samtidig beslutningen om forfreden og Norges selvstendighetserklæring følge og likeledes at av føreren prinsipielt givne samtykke til forvandling og ombenevnelse av rikskommissariatet.

Jeg ber Dem derfor om å utvirke tillatelse for meg hos føreren til allerede nå å bekjentgjøre at føreren prinsipielt er beredt til å slutte en særlig forfred med Norge som en vennligsinnet nasjon. Årsdagen for besetningen av Norge, den 9. april, kunne da kanskje benyttes for en slik førererklæring.

En slik erklæring ville heller ikke bli uten virkning ellers i verden. Det ville bevise det stortyske rikets styrke at det selv i det øyeblikk hvor det befinner seg i sin hårdeste kamp med England kan tillate seg å treffe en særlig overenskomst med et folk som er blitt vildledet og bedradd av sin tidligere regjering. Den kan bare virke som urokkelig tysk seiersbevissthet. En forhaling av en slik løsning inntil den endelige avgjørelse med England er falt ville jeg beklage for i så fall ville jo Norge under fredsforhandlingene befinne seg på den gale siden. Det er jo praktisk umulig at et Nasjonalsamling sitter på Tysklands side mens Norge som rike sitter på engelsk side. Ved denne leilighet må jeg også få bemerke at jeg holder det for meget ulykkelig å benytte denne dag til en stor militærparade. Noe man synes å ha til hensikt. På det norske folk ville, som før sagt, en prinsipiell førererklæring ha en helt annen virkning. Også en demonstrasjon av tysk makt kan utvilsomt ha en utmerket virkning, men ikke på denne dag. Hvis det den 9. april kom en prinsipiell førererklæring og det fant sted en militærparade på førerens fødeselsdag ville dette etter mitt kjennskap til nordmennene vere en riktig fremgangsmåte. Med en parade den 9. april vinner Tyskland intet. Det bare taper på det.

Jeg har stadig trodd på Tysklands seier og jeg ville regne det som særlig ære for meg og det norske folk hvis vi også kunne få bevise denne vår tro for den endelige seier med en for hele verden umisforståelig holdning.

Tilslutt vil jeg gjerne kort ta stilling til tilfellet i Svobor. Så bedrøvelig som instillingen til endel av Svobors befolkning er skulle man ikke henfalle til den overdrivelse å påstå at en vennlig holdning

ikke nytter overfor nordmennene. At tvertimot bare skarpe militære midler nytter overfor denne befolkningen. Hvis det nå skulle innføres et militærdiktatur ville Nasjonal Samlings forhold til folket bli meget vanskelig og dermed ville broen til Tyskland komme i fare. Vi trenger ingen hårdere linje overfor det norske folk, men en klar linje for hvilken jeg i begge folks interesser stadig har gått inn for, men dessverre forgjeves. Jeg kan garantere for at hvis føreren ville love det norske folk en snarlig og ærerfull fred og garantere landets selvstendighet i et frivillig forbund med Tyskland så ville det innbringe en stor forandring til gunst for Tyskland.

Motta, ærede herr riksminister uttrykk for min store høyaktelse og personlige hengivenhet.